

Solcellspark på Vansö

Eldsund 7:1, Vansö socken, Strängnäs kommun,
Södermanlands län. Arkeologisk utredning.

Ingeborg Svensson

Solcellspark på Vansö

**Eldsund 7:1, Vansö socken, Strängnäs kommun,
Södermanlands län. Arkeologisk utredning.**

Ingeborg Svensson

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har under september månad år 2021 genomfört en arkeologisk utredning på Vansö, nordväst om Strängnäs i Södermanlands län. Utredningen genomfördes med anledning av att Strängnäs kommun genom arrende avser att upplåta mark till en solcellspark. Anläggningen kommer att uppföras av EnergiEngagemang Sverige AB.

Inom utredningsområdet påträffades en fornlämning i form av en härd (objekt 5/L2021:6022), vilken dokumenterades, undersöktes och borttogs till sin helhet i samband med utredningen. Anläggningen har genom ¹⁴C-analys daterats till 156 f.kr - 23 e. Kr, det vill säga förromersk/romersk järnålder. I övrigt påträffades inget av arkeologiskt intresse inom utredningsområdet.

Rapporten kan laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställas från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Ingeborg Svensson
Omslagsfoto: Runstenen U692 på Oknö i Mälaren.

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2022

Innehåll

Sammanfattning 2

Utgångspunkt 5

Syfte & metod 5

Syfte

Metod

Resultat 5

Resultattabell

Topografi & kulturmiljö 9

Referenser 10

Arkiv

Administrativa uppgifter 11

Bilagor 12

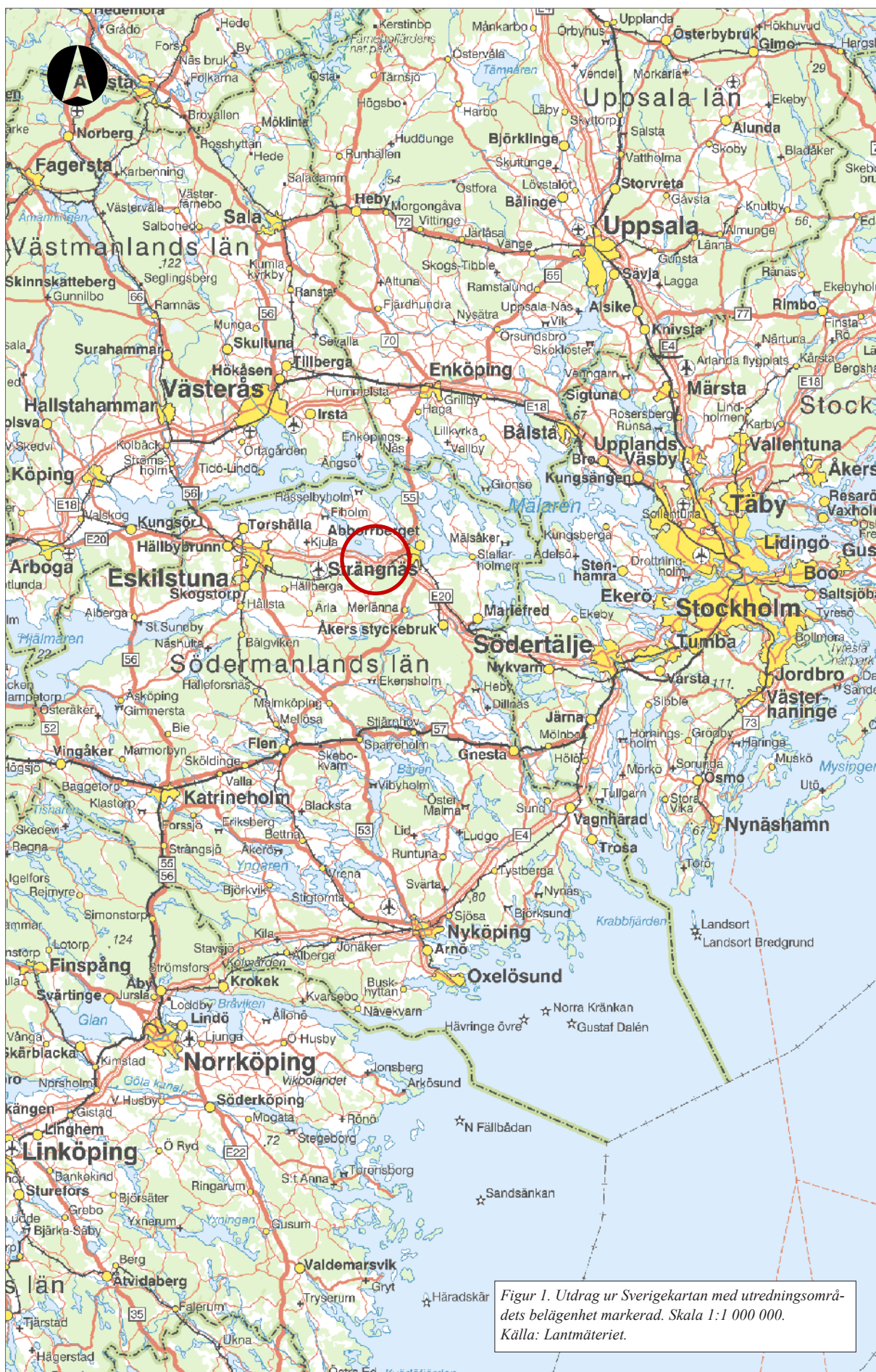
Bilaga 1. Objektsbeskrivningar

Bilaga 2. Schaktplaner

Bilaga 3. Schaktbeskrivningar

Bilaga 4. Vedartsanalys

Bilaga 5. ¹⁴C-analys

Figur 1. Utdrag ur Sverigekartan med utredningsområdets belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000. Källa: Lantmäteriet.

Utgångspunkt

Sörmlands Arkeologi AB har den 16 och 21-24 september år 2021 genomfört en arkeologisk utredning inom en del av fastigheten Eldsund 7:1, Vansö socken, Strängnäs kommun, Södermanlands län (figur 1, 3 & 4).

Utredningen genomfördes med anledning av att Strängnäs kommun genom arrende avser att upplåta mark till en solcellspark, vilken kommer att uppföras av EnergiEngagemang Sverige AB och drivs av annan part. Fornlämningsbilden i omgivningarna talade för att det kunde finnas ytterligare fornlämningar, ej synliga ovan mark, inom den yta som skulle tas i anspråk. Utredningsområdet omfattade cirka 150 000 m² och utgjordes till största delen av öppen jordbruksmark.

Beslut i ärendet fattades av länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kap 11 § Kulturmiljölagen (1988:950). (1st dnr 431-5057-2021). Ansvarig för kostnaden var EnergiEngagemang Sverige AB.

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Ingeborg Svensson. I fältarbetet deltog även Patrik Gustafsson Gillbrand. Båda är verksamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB.

Syfte & metod

Syfte

Utredningens syfte var att ta reda på om det fanns fornlämningar inom området för den planerade solcellsparken. Eventuellt nyupptäckta fornlämningar skulle preliminärt avgränsas inom utredningsområdet.

Resultatet av utredningen ska utgöra underlag för länsstyrelsens vidare hantering av ärendet samt bilda ett underlag för EnergiEngagemang Sverige AB i det fortsatta planeringsarbetet med solcellsparken.

Metod

Inledningsvis och i samband med rapportarbetet utfördes en kart- och arkivstudie, vilken bland annat har omfattat historiska kartor tillgängliga genom Lantmäteriets digitala kartarkiv. Utgångspunkten har varit den äldre ekonomiska kartan från mitten av 1950-talet samt den häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1900. Ytterligare kartmaterial har utgjorts av översiktskartor, geometriska avfattningar och avmätningar från 1700-1900-talet (www.etjanster.lantmateriet/historiskakartor).

Därutöver har jordarts- och strandförskjutningskartor bearbetats och sammanställts i syfte att skapa en fördjupad bild av terrängen och potentiella lämningar inför fältarbetet. Litteratur samt äldre bilder och handlingar

har eftersökts i Sörmlands museums digitala samlingar (www.sormlandsmuseum.se) samt genom kontakt med Arsenalen, Försvarsfordonsmuseum i Strängnäs (www.arsenal.se).

Fältarbetet inleddes med att utredningsområdet inventerades. Inventeringen utfördes för att notera lämpliga boplatsslagen inför den efterföljande sökschaktningen.

Sammanlagt grävdes 50 sökschakt med hjälp av grävmaskin inom utredningsområdet. Syftet med sökschakten var att spåra ovan mark ej synliga fornlämningar och att preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet.

Schakten var mellan 10 och 30 meter långa och 1,7 meter breda. Djupet varierade mellan 0,20 och 0,30 meter. Sökschakten rensades för hand och beskrevs i text. För detaljerad information angående schakten hänvisas till bilaga 2 & 3.

En påträffad anläggning dokumenterades genom beskrivning i text, fotografering och inmätning. Där efter undersöktes och borttogs den till sin helhet. Ett kolprov samlades in för vedartsbestämning och efterföljande ¹⁴C-analys. Analyserna har genomförts av Vedlab/Erik Danielsson respektive Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet. Inga fynd samlades in vid den arkeologiska utredningen.

Samtliga sökschakt och objekt mättes in med RTK/GPS. Fotodokumentation utfördes genomgående under fältarbetets gång. Samtliga sökschakt lades igen i samband med fältarbetet.

Resultat

Inom utredningsområdet påträffades *en fornlämning* i form av *en härd* (objekt 5/L2021:6022). Härden syns som en ovalsformad, cirka 0,85 x 0,60 meter stor stensamling. Stenmaterialet var delvis skörbränt och i fyllningen förekom även spridda inslag av kol. Djupet uppgick till cirka 0,25 meter och lämningen var nedgrävd i gulgrå lera.

Då inga ytterligare anläggningar och/eller fynd påträffades i närområdet, undersöktes och borttogs härden till sin helhet inom ramen för den arkeologiska utredningen. Lämningen har registrerats som *helt undersökt* i Fornreg och därför fått statusen *ingen antikvarisk bedömning*. Ett kolprov från anläggningen har genom ¹⁴C analys daterats till 156 f. kr - 23 e.kr kalibrerad ålder 2 sigma. Med andra ord kan härden tillföras *förromersk/romersk järnålder*.

I övrigt påträffades inget av arkeologiskt intresse i samband med utredningen.

Inom utredningsområdet noterades flera ytor där matjordslagret var delvis bortschaktat och i ett område påträffades ytstora partier med stenkross/sprängsten, direkt under vegetationsskiktet (objekt 2).

Mindre högar med stenkross syntes även i den norra kanten av utredningsområdet samt i skogspartiet nordväst om objekt 1 och objekt 5/L2021:6022. Här fanns också en cirka 30 x 3-10 meter stor grop omgiven av högar med jord och stenkross (se bilaga 2).

En förklaring till företeelserna är att Södermanlands regemente (P10) enligt uppgift, upplät området som

upplagsplats för de stora mängder stenmaterial som uppkom i samband med byggnationen av järnvägstunneln genom Strängnäs (Svealandsbanan). Arbetet genomfördes i början av 1990-talet. Stenmaterialet användes senare föra att bygga vägar och stråk för tunga fordon inom regementets militära övningsområden och skjutfält (mejl från Arsenalen 2021-11-15).

I följande Resultattabell har *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.7, 2018-03-23. Uppdaterad 2018-11-30 (RAÄ)* utgjort utgångspunkt vid indelningen av lämningstyp och antikvarisk bedömning.

Resultattabell

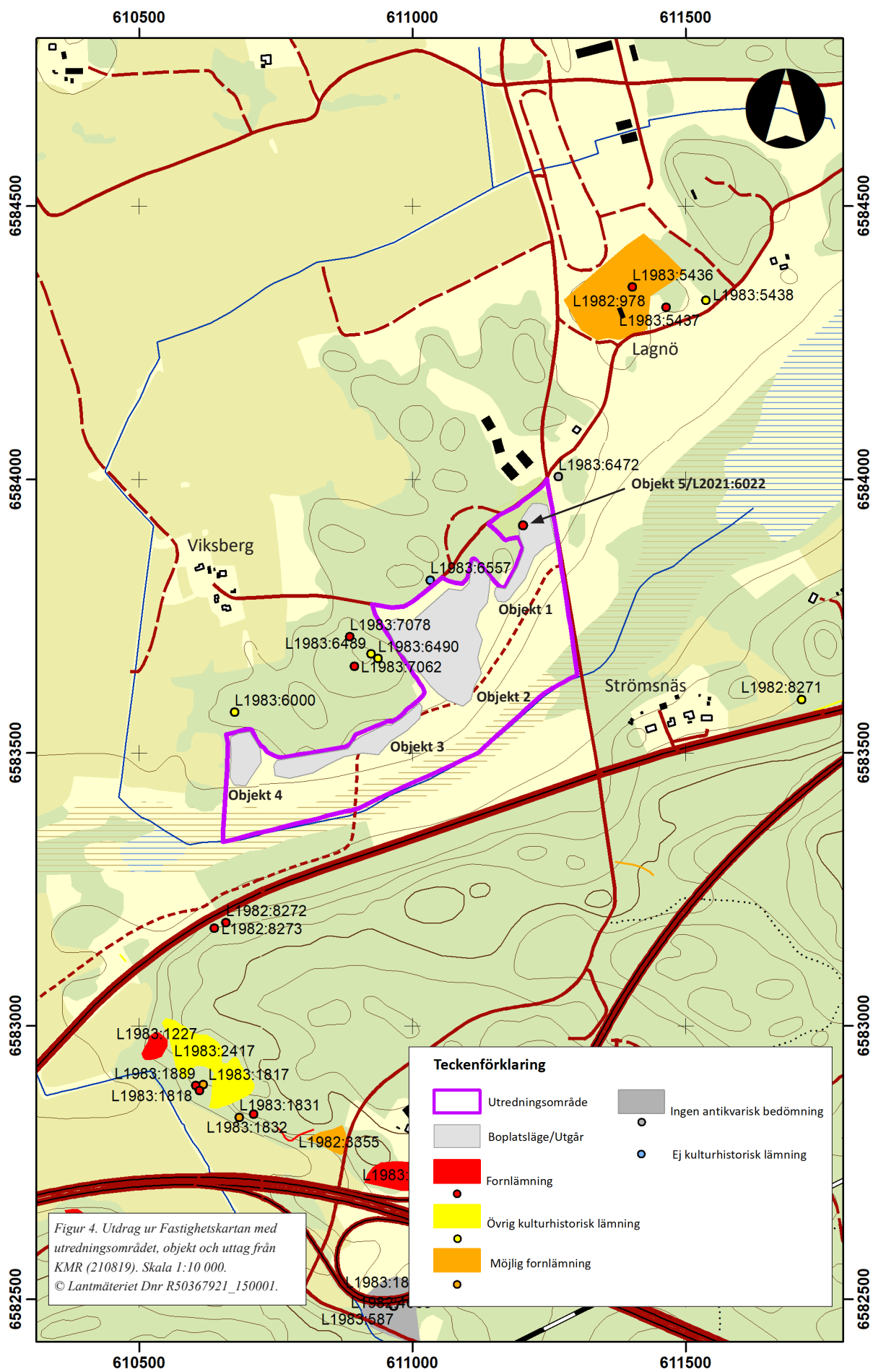
Objnr	Lämningsnr	Lämningstyp	Källa	Antikvarisk bedömning
1	-	Boplatsläge	Sökschakt	Utgår/Ej kulturhistorisk lämning
2	-	Boplatsläge	Sökschakt	Utgår/Ej kulturhistorisk lämning
3	-	Boplatsläge	Sökschakt	Utgår/Ej kulturhistorisk lämning
4	-	Boplatsläge	Sökschakt	Utgår/Ej kulturhistorisk lämning
5	L2021:6022	Härd	Sökschakt	Fornlämning/Undersökt & borttagen

Figur 2. Vy över utredningsområdet. Bilden är tagen från nordöst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand, Sörmlands Arkeologi AB 2021.

Figur 3. Utdrag ur Terrängkartan med utredningsområdet markerat. Skala 1:50 000.
Källa: Lantmäteriet

Topografi & kulturmiljö

Området för den planerade solcellsparken ligger sydväst om Lagnö på Vansö, väster om Strängnäs. Terrängen utgörs av öppen mark med sluttningar ned mot sankare våtmarkspartier i söder. Här sträcker sig idag ett mindre vattendrag med utlopp i sjön Gullringen, belägen öster om utredningsområdet. Vattendraget med omgivande sankmarker är det som idag återstår av det sund som tidigare skilde Vansö från fastlandet (se figur 5). Centralt i området finns ett par åkerholmar, beväxta med lövskog och slånbuskage. I norr gränsar det mot högre liggande skogsklädda partier av morän och berg i dagen. Ytan är belägen mellan cirka 3 och 10 meter över dagens havsnivå och jordarten utgörs av glaciallera och gyttjelera (Jordartsskartan. Ser Ae. 10 H Strängnäs NV).

I skogspartiet norr om utredningsområdet finns fornlämningar i form av ett par stensättningar (L1983:7062 & L1983:7078) och några fornlämningsliknande lämningar. Närmare åkermarken i nordväst ligger resterna efter en mindre byggnad i form av en stensyllsgrund med ett spismursröse i det nordöstra hörnet (L1983:6000). Huset har inte återfunnits i det historiska kartmaterialet från 1800- och 1900-talen. Möjligen kan det röra sig om en backstuga som ligger på gränsen mellan Kinger och

Lagnös ägor under sent 1700-tal (LMS akt C91-19:2, år 1780).

Byn Lagnö har medeltida ursprung och omnämns första gången i det skriftliga källmaterialet som *in Lagnø* någon gång mellan år 1289 och 1310 (Lovén 2020, s 138). I dagsläget är platsen för Lagnö by registrerad som möjlig fornlämning med lämningsnummer L1982:978. I närmiljön finns också ett par gravar i form av en hög och en stensättning (L1983:5436 & L1983:5437) samt en husgrund (L1983:5438).

I det historiska kartmaterialet återfinns Lagnö från 1640-talet och framåt i tid (LMS akt C91-19:C3:202, år 1641). På 1780-talet ligger dagens utredningsområde inom den västra delen av Lagnös ägomarker, vilka då utgörs av flera mindre små tegar inom byns västra gärde. Här finns också gärdesbackar (dagens åkerholmar) och ängsmark i form av hårdvall och starrvall (LMS akt C91-19:2, år 1780). Under 1800-talet slås de mindre tegarna inom det västra gärdet ihop till större sammanhängande åkrar i samband med laga skifte (LMS akt C91-19:3, år 1843, RAK akt J112-74-14, år 1897-1901 & LMS akt C91-19:5, år 1908).

På begäran av fortifikationsstyrelsen genomfördes ytterligare ett skifte och en gränsbestämning av Lagnö i inledningen av 1940-talet. Av förätningsakterna framgår att fortifikationsstyrelsen då ägde i stort sett hela

Figur 5. Utdrag ur en karta från år 1690 som visar det vattendrag som tidigare skilde Vansö från fastlandet. Lagnö, Eldsund och Kinger på Vansö samt Strängnäs stad på fastlandssidan är exempel på namn som förekommer på bilden. Källa: Lantmäteriet Historiska kartor; LMS akt C91-1:1, år 1690.

Lagnö med tillhörande ägor och att marken ”för närvarande använd och för framtiden avsedd att brukas som övningsfält för Södermanlands regemente.” (LM akt 04-van-168, år 1945 & LMS akt C91-19:6, år 1942). För att ordna upp fastighetsförhållandena inom det militära övningsområdet sker sedan ytterligare fastighetsregleringar i början av 1970-talet. Samtliga mindre fastigheter i området sammanläggs då till en gemensam större fastighet under beteckningen Elma 6:2 (LM akt 04-van-229, år 1972 & akt 04-van-233, år 1975).

Södermanlands regemente flyttade till Strängnäs år 1921, från att tidigare ha huserat i Malmköping. Den militära verksamheten pågick under hela 1900-talet för att sedan avvecklas och läggas ned helt år 2005 (Sergel, 1977, s. 275 & Riksdagen, Förvarsutskottets betänkande 2005/06:FÖU2). I samband med nedläggningen av regementet avvecklades även verksamheten inom det norra övningsfältet i anslutning till Lagnö. Militära aktiviteter pågår dock fortfarande inom Härads skjutfält som ligger sydväst om Strängnäs. Området betraktas som ett riksintresse för totalförsvaret (Riksintressen för totalförsvarets militära del i Södermanland, 2019, s. 22).

Sydväst om utredningsområdet, på andra sidan den tidigare farleden mellan Vansö och fastlandet, ligger också ytterligare fornlämningsmiljöer i form av gravar, gravfält och boplatser från framför allt järnålder. Lämningarna är till stor del belägna på höjdpartierna i anslutning till dagens E20. Här kan särskilt det tidigare delundersökta grav- och boplatsoområdet vid Lunda omnämnas (Andersson & Skyllberg 2008).

Referenser

Andersson, Gunnar & Eva Skyllberg. 2008. *Gestalter och gestaltningar. Om tid, rum och händelser på Lunda*. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologisk undersökningar.

Förvarsutskottets betänkande 2005/06:FÖU2. (<http://www.riksdagen.se>, 2021-11-30)

Jordartsskartan. Ser Ae. nr 60. Geologiska kartbladet 10 H Strängnäs NV. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1984. (www.sguelagret.se/GeoLagret/)

KMR - Kulturmiljöregistret. Datauttag 20210809, Strängnäs kommun. (<https://www.raa.se/hitta-information/fornreg/for-yrkesanvandare-i-fornreg/geodata-datauttag-yrkesanvandare/>)

Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.7 (2018-03-23). Uppdaterad 2018-11-30. Riksantikvarieämbetet. (www.raa.se/fornreg)

LM. Lantmäteriets arkiv. (<https://historiskakartor.lantmateriet.se/>)

LMS. Lantmäteristyrelsens arkiv. (<https://historiskakartor.lantmateriet.se/>)

Lovén, Christian. 2020. *Det medeltida Sverige. Band 2 Södermanland. 7. Åkers härad, Strängnäs stad*. Riksarkivet, Stockholm.

RAK. Rikets allmänna kartverks kartarkiv. (<https://historiskakartor.lantmateriet.se/>)

Riksintressen för totalförsvarets militära del i Södermanland län 2019. FM2019-26734:1, bilaga 14. Försvarsmakten.

Sergel, Karl. 1977. Flyttningen Malmköping - Strängnäs. I: *Kungliga Södermanlands regemente under 350 år*. Red. G Henricson & N. Ohlsson. Kungl. Södermanlands regementes historiekommitté & Stiftelsen Södermanlands museum.

Arkiv

Lantmäteriet, Historiska kartor, Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS) (www.lantmateriet.se)

Akt nr: C91-19:C3:202. Geometrisk avmätning Lagnö nr 1-4, Vansö socken, Södermanlands län. Upprättad av Johan Larsson Grot år 1641.

Akt nr C91-1:1. Karta över Vansö m. fl socknar, Vansö socken, Södermanlands län. Upprättad av Anders Vetterman år 1690.

Akt nr: C91-19:2. Storskifte Lagnö nr 1-4, Vansö socken, Södermanlands län. Upprättad av Anders Forssman år 1780.

Akt nr: C91-19:3. Laga skifte, Lagnö nr 1-4, Vansö socken, Södermanlands län. Upprättad av Anders Niklas Jansson år 1843.

Akt nr: C91-19:5. Laga skifte samfällad mark Lagnö 1-4, Vansö socken, Södermanlands län. Upprättad av Alf Herluf Wladimir Haedman & Herlog Robert Linder år 1908.

Akt nr: C91-19:6. Laga skifte Lagnö 1-4, Vansö socken, Södermanlands län. Nr 1-4, 1,1 jämte gränsbestämning. Upprättad av Zelbrant Konrad Norman år 1942.

Lantmäteriet, Historiska kartor, Lantmäteriets arkiv (LM) (www.lantmateriet.se)

Akt nr: 04-van-168. Gränsbestämning, Laga skifte, Strängnäs kommun, Södermanland Datum. 1945-07-28.

Akt nr: 04-van-229. Fastighetsbestämning, fastighetsreglering. Strängnäs kommun, Södermanland. Datum, 1972-04-21.

Akt nr: 04-van-233. Sammanläggning. Strängnäs kommun, Södermanland. Datum, 1975-03-21

Lantmäteriet, Historiska kartor, Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK) (www.lantmateriet.se)

Häradsekonomiska kartan, Vansö, år 1897-1901, Södermanlands län, RAK id: J112-74-14.

Ekonomiska kartan Härad, Södermanlands län, 1957/59, RAK id: J133-10g6c59.

Ekonomiska kartan Strängnäs, Södermanlands län, 1957/59, RAK id: J133-10g6d59.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2125

Länsstyrelsens dnr: 431-5057-2021

Län: Södermanland

Kommun: Strängnäs

Socken: Vansö

Fastighet: Del av Eldsund 7:1

Tid för utredningen: 2021-09-16 & 2021-09-21-2021-09-24

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand & Ingeborg Svensson

Belägenhet: N (x) 6583581 E (y) 611056

Koordinatsystem: SWEREF99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Utredningsområde: ca 150 000 m²

Grävda sökschakt: ca 1535 m²

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Inga fynd tillvaratogs i samband med utredningen.

Bilagor

Bilaga 1 Objektsbeskrivningar

1, Boplatsläge, ca 175 x 20-80 m (NÖ-SV), ca 8-11 möh. Naturligt plan/flack yta med sluttning mot söder. I öster, parallellt med vägen, sträcker sig en markförlagd elledning varför inga sökschakt grävdes i området. Beläget i åkermark. **Utgår/Ej kulturhistorisk lämning**

2, Boplatsläge, ca 200 x 50-180 m (NÖ-SV), ca 4-12 möh. Plan/flack yta vänd mot söder. Centralt i området ett par åkerholmar. Inom den norra delen övertorvade ytor med stenkross/sprängsten. Beläget i åkermark. **Utgår/Ej kulturhistorisk lämning.**

3, Boplatsläge, ca 290-30-45 m (ÖNÖ-VSV), ca 4-7 möh. Långsmal plan/flack yta vänd mot söder, i skydd av höjdparti i norr. Beläget i öppen gräsbeväxt mark. **Utgår/Ej kulturhistorisk lämning.**

4, Boplatsläge, ca 95 x 55 m (N-S), ca 4 möh. Naturligt plan yta vänd mot söder. Beläget i öppen gräsbeväxt mark. **Utgår/Ej kulturhistorisk lämning**

5/L2021:6022, Hård, helt undersökt, ca 0,85 x 0,60 m (VNV-ÖSÖ) och ca 0,25 m dj. Fyllning av sten, 0,10-0,15 m st, varav enstaka skörbrända, samt inslag av kol. Nedgrävd i gulgrå lera. **Fornlämning**, som genom att den undersöktes och borttogs fått den antikvariska statusen **ingen antikvarisk bedömning**.

Datering: Genom ¹⁴C analys av träkol (asp) har anläggningen daterats till 156 BC-23 AD kalibrerat värde 2 sigma.

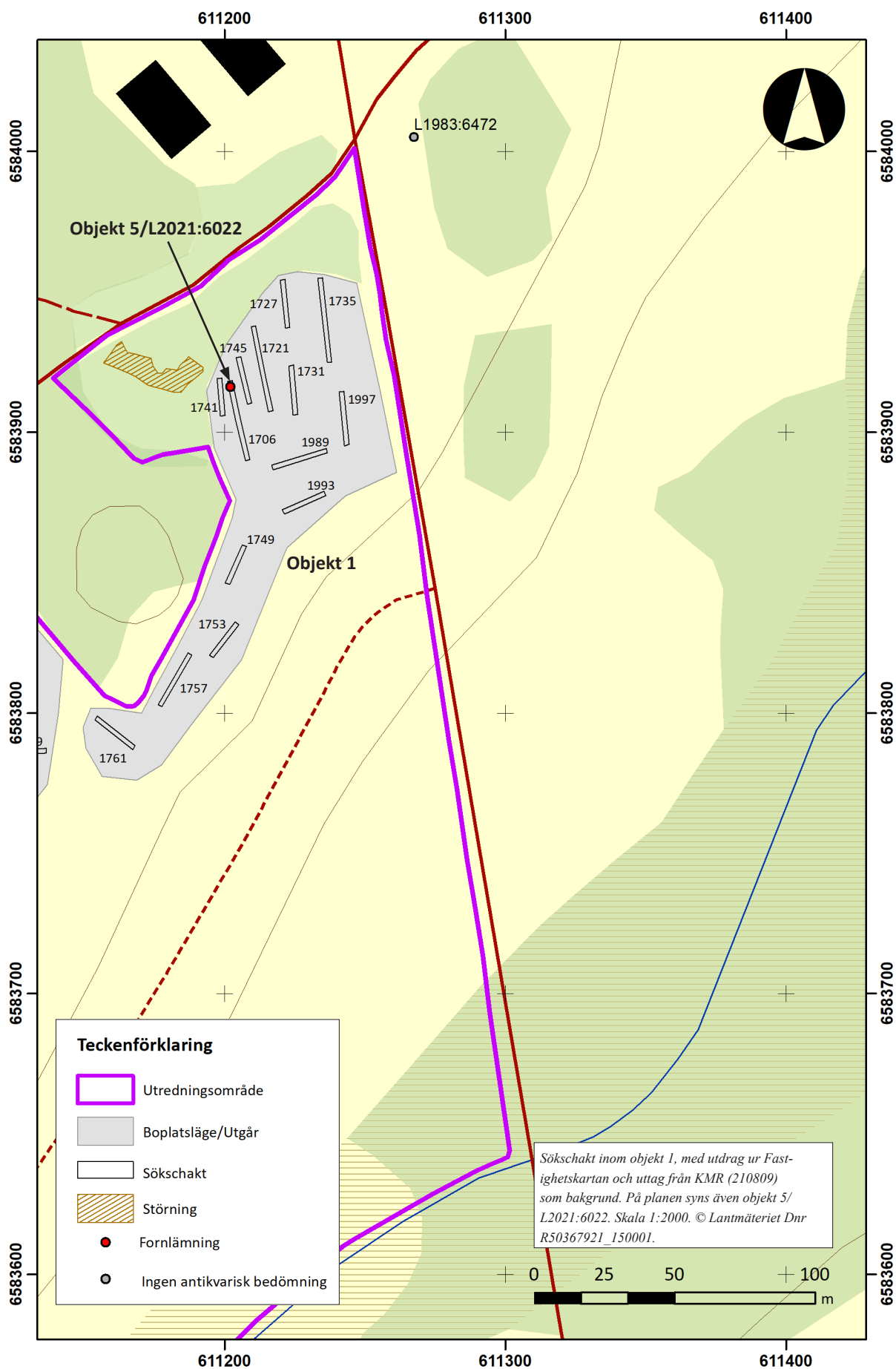

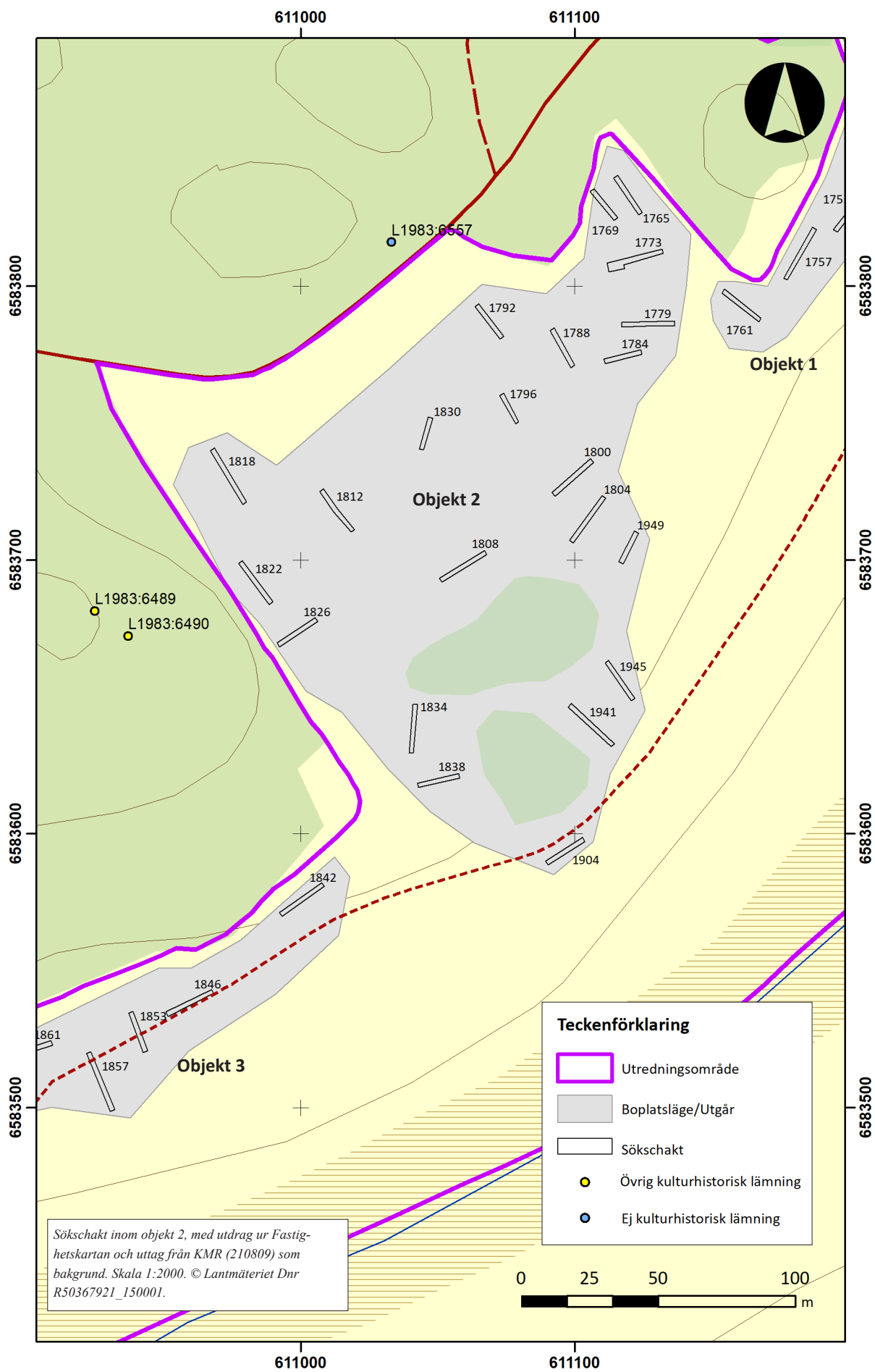
Objekt 5/L2021:6022, i plan fotograferad från S. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

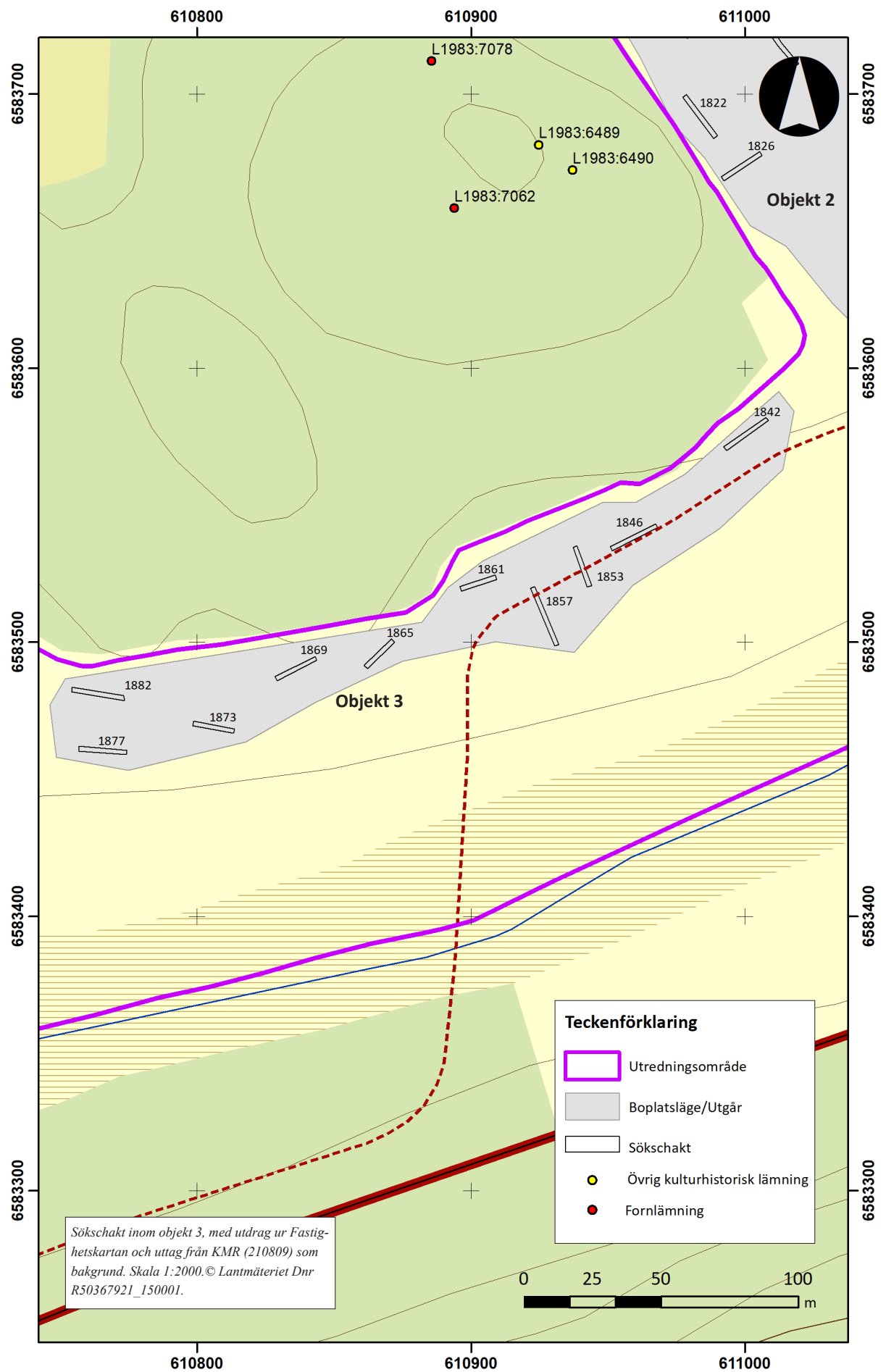

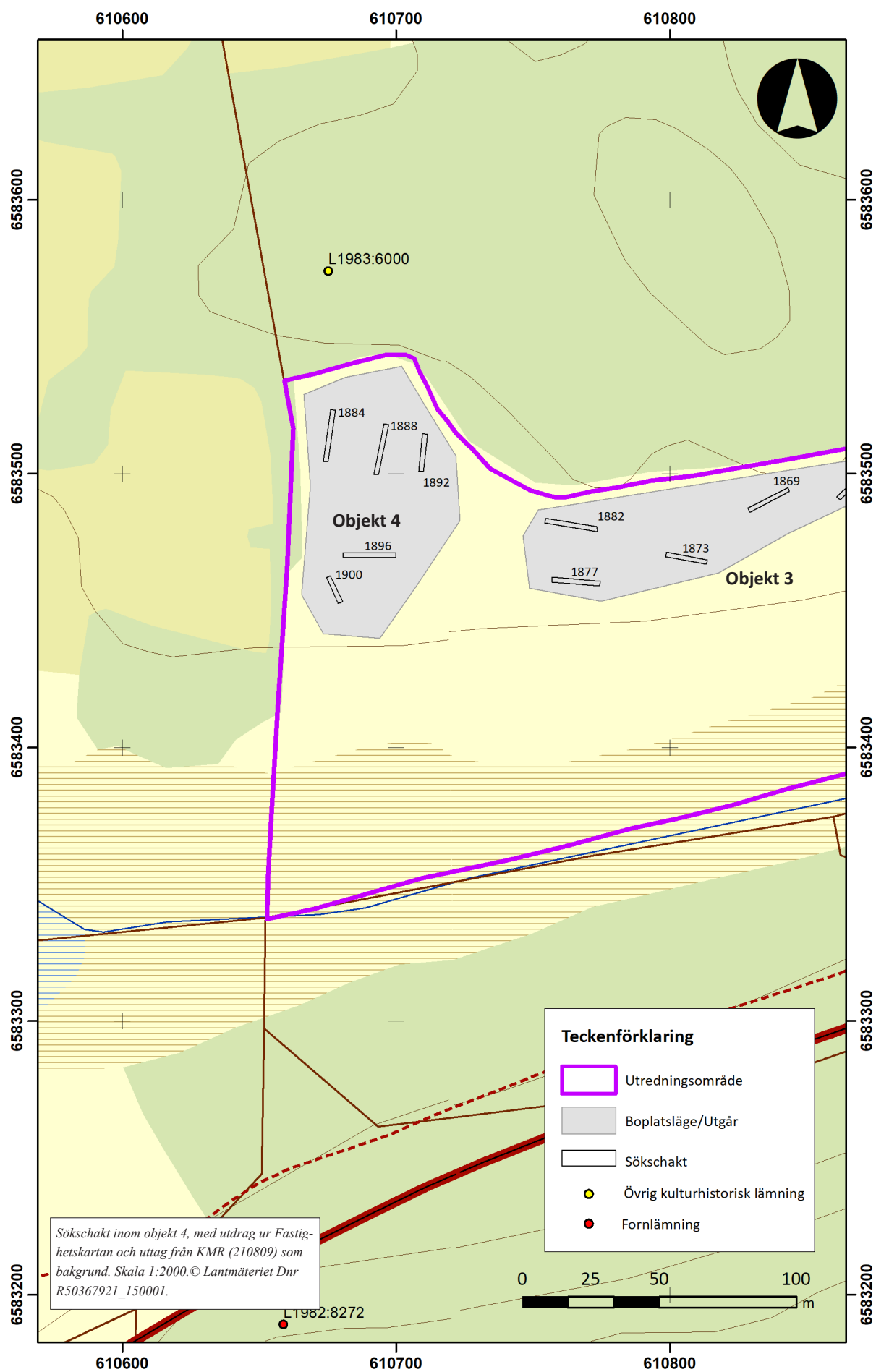
Objekt 5/L2021:6022, i profil fotograferad från S. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

Bilaga 2 Schaktplaner

Bilaga 3 Schaktbeskrivningar

Objekt	Schakt nr	Djup	Storlek (m)	Anl/Fynd	Beskrivning
1	1721	0,3	30 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Spik, fragment av tegel, järnskrot.
1	1727	0,3	18 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel, del av kritpipa (skaft).
1	1731	0,3	19 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel.
1	1735	0,3	20 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
1	1741	0,3	15 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter grå lera. Fragment av tegel, del av kritpipa (skaft).
1	1745	0,3	18 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel, spik, porslin.
1	1749	0,3	15 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter grå lera.
1	1753	0,3	16 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter grå lera.
1	1757	0,3	20 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
1	1761	0,3	18 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel.
1	1989	0,3	22 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel, spik, porslin.
1	1993	0,25	18 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel, spik.
1	1997	0,25	20 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
2	1765	0,25	17 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel.
2	1769	0,25	14 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel.
2	1773	0,3	22 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Enstaka stenar, grus och fragment av tegel.
2	1779	0,3	20 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Stenkross/sprängsten i matjorden.
2	1784	0,3	15 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Stenkross/sprängsten i matjorden. Staketstolpe av metall.
2	1788	0,2	16 x 1,7		Åkermark. Övertorvat lager av stenkross/sprängsten. I botten gulgrå lera.
2	1792	0,2	16 x 1,7		Åkermark. Övertorvat lager av stenkross/sprängsten. I botten gulgrå lera.
2	1796	0,3	16 x 1,7		Åkermark. Övertorvat lager av stenkross/sprängsten. I botten gulgrå lera.
2	1800	0,25	20 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Porslin, fragment av tegel.
2	1804	0,25	17 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Fragment av tegel.
2	1808	0,2	21 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Järnskrot.
2	1812	0,2	20 x 1,7		Åkermark. Övertorvat lager av stenkross/sprängsten. I botten gulgrå lera. Glas, spik.
2	1818	0,2	24 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
2	1822	0,2	21 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter brun lera.
2	1826	0,2	20 x 1,7		Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
2	1830	0,3	12 x 1,7		Åkermark. Övertorvat lager av stenkross/sprängsten. I botten gulgrå lera.
2	1834	0,2	20 x 1,7		Åkermark. Matjord saknades helt. Gulgrå lera. Enstaka tegelfragment.
2	1838	0,2	18 x 1,7		Åkermark. Matjord saknades helt. Gulgrå lera.
2	1904	0,2	18 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
2	1941	0,25	21 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Staketstolpe av metall.
2	1945	0,25	17 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
2	1949	0,25	14 x 1,7		Åkermark, Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1842	0,2	21 x 1,7		Åkermark. Matjord saknades helt. Gulgrå lera.
3	1846	0,25	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1853	0,25	17 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1857	0,3	25 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1861	0,3	16 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Taggträd.
3	1865	0,3	14 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Porslin, stenkol.
3	1869	0,25	19 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1873	0,2	15 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.

Objekt	Schakt nr	Djup	Storlek (m)	Anl/Fynd	Beskrivning
3	1877	0,2	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
3	1882	0,2	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
4	1884	0,25	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
4	1888	0,2	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera. Porslin.
4	1892	0,25	15 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.
4	1896	0,25	20 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter grå lera.
4	1900	0,25	12 x 1,7		Öppen mark/Gräsbeväxt. Vegetationsskikt, därefter grå lera.
5	1706	0,3	30 x 1,7	L2021:6022	Åkermark. Vegetationsskikt, därefter gulgrå lera.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 21094

**Vedartsanalyser på material från Södermanland,
Strängnäs L2021:6022.**

Adress:
Box 178
791 24 FALUN

Telefon:
070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 21094

2021-10-25

Vedartsanalyser på material från Södermanland, Strängnäs L2021:6022.

Uppdragsgivare: Ingeborg Svensson/Sörmlands Arkeologi AB

Arbetet omfattar ett kolprov från undersökningar av en härd. Provet innehåller kol från asp. Det kommer att ge en tillförlitlig datering av anläggningen.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
	1740	Härd	4,8g	<0,1g 2 bitar	Asp 2 bitar	Asp 22mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Asp	<i>Populus tremula</i>	120 år	Inte så kräsen vad gäller jordmån	Lätt och porös ved. Lätt att klyva. Tålig mot röta. Stängselstolpar, båtar takspån	För lövtäckt och barkbröd.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Ingeborg Svensson
Sörmlands Arkeologi AB
Kalkbruksvägen 2
61071 Vagnhärads

Resultat av ^{14}C datering av träkol från L2021:6022, Strängnäs kommun, Södermanlands län. (p 4036)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-72634	Härd, Provnr 1740	-26,9	2 053 $\pm$ 30

Med vänliga hälsningar

Karl
Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2022.02.10
13:57:27 +01'00'

Karl Håkansson/Melanie Mucke

Kalibreringskurvor

